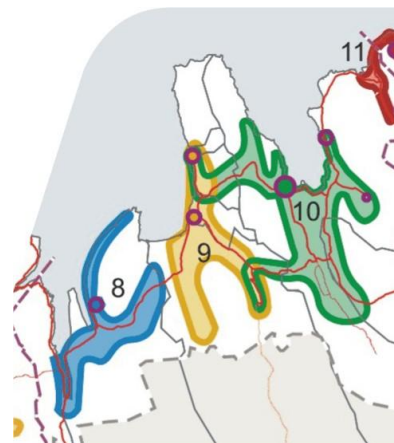

Norðurland vestra

Norðurland vestra nær frá Hrutafirði að vestan og út á Tröllaskaga í austri. Sveitarfélög í landshlutanum eru sjö. Þessi sveitarfélög eru Akrahreppur, Blönduós, Húnavatnshreppur, Húnaþing vestra, Skagabyggð, Sveitarfélagið Skagafjörður og Skagaströnd og búa þar ríflega sjö þúsund manns sem eru um 2,28% af íbúum landsins.

Atvinnulíf og hagvöxtur

Hvergi er landbúnaður jafnmikilvæg atvinnugrein og á Norðurlandi vestra og á Suðurlandi, og sjávarútvegur hefur hvergi jafn lítið vægi á landsbyggðinni eins og í þessum landshluta (Hagfræðistofnun og Byggðastofnun, 2011). Frá 2003 til 2009 jukust umsvif í landbúnaði á Norðurlandi vestra töluvert, en samdráttur varð í sjávarútvegi. Aukin umsvif í landbúnaði skýra mestallan hagvöxt í þessum landshluta árin 2003-2009, en einnig var vöxtur í samgöngum og ýmissi þjónustu. Þá minnkar hlutur opinberrar þjónustu verulega frá 2003 til 2009

en hlutur opinberrar þjónustu var hvergi hærri á landinu árið 2003. Hagvöxtur mældist aðeins 7% frá 2004-2009 og er hvergi eins lítill á landinu, ef Norðurland eystra er frátalið. Hagvöxtur er langt undir landsmeðaltali nema árin 2008 og 2009. Ekki er nóg með að hagvöxtur hafi verið lítill á Norðurlandi vestra, heldur hefur framleiðsla á mann óvíða vaxið minna. Hagvöxtur er þó nokkuð misjafn á Norðurlandi vestra. Í Skagafirði er hann

mun meiri en í Húnaþingi, ef marka má tölur um útsvarsgreiðslur og mannfjölda. Þóroddur Bjarnason telur í greiningu sinni um varnarsvæði og vaxtarsvæði að eðlilegt sé að fjalla um Húnavatnssýslur og Skagafjörð sem tvö aðskilin svæði. Hann flokkar Húnavatnssýslur sem varnarsvæði, en Skagafjörður fellur hins vegar undir vaxtarsvæði (Þóroddur Bjarnason, 2010). Samgöngur á svæðinu eru nokkuð góðar, enda liggur þjóðvegur eitt í gegn og ýmsir tengivegir eru malbikaðir. Hins vegar eru

Kennitölur - landshluti	Norðurland vestra
Lán Byggðastofnunar - staða 30.4.2012	2.478.198.381
sem hlutfall af heildarlánveitingum	14,78%
Vanskil	72.846.992
sem hlutfall af vanskilum í landshlutanum	2,94%
Íbúafjöldi 1. janúar 2012	7.299
Íbúafjöldi 1. janúar 2012 - karlar	3.705
Íbúafjöldi 1. janúar 2012 - konur	3.594
Íbúafjöldi - hlutfall af íbúafjölda landsins	2,28%
Íbúafjöldi - hlutfall karlar	50,76%
Íbúafjöldi - hlutfall konur	49,24%
Atvinnuleysi 2011	2,90%
Atvinnuleysi 2011 - karlar	3,20%
Atvinnuleysi 2011 - konur	2,70%
Starfajöldi hjá viðskiptavinum BST	252,5
Útlán pr. stöðugildi	9.814.647

Tafla 1. Norðurland vestra - nokkrar kennitölur

mun meiri en í Húnaþingi, ef marka má tölur um útsvarsgreiðslur og mannfjölda. Þóroddur Bjarnason telur í greiningu sinni um varnarsvæði og vaxtarsvæði að eðlilegt sé að fjalla um Húnavatnssýslur og Skagafjörð sem tvö aðskilin svæði. Hann flokkar Húnavatnssýslur sem

varnarsvæði, en Skagafjörður fellur hins vegar undir vaxtarsvæði (Þóroddur Bjarnason, 2010). Samgöngur á svæðinu eru nokkuð góðar, enda liggur þjóðvegur eitt í gegn og ýmsir tengivegir eru malbikaðir. Hins vegar eru

	Norðurl. vestra		Landið allt	
	Karlar	Konur	Karlar	Konur
Grunnskólapróf eða minna	33%	39%	22%	27%
Starfsnám í framhaldsskóla	5%	8%	3%	6%
Stúdentspróf	8%	19%	14%	19%
Iðnnám/ verknám/ meistarapróf	39%	7%	31%	9%
Grunnnám í háskóla	9%	24%	19%	27%
Framhaldsnám í háskóla	6%	3%	10%	11%

Tafla 2. Norðurland vestra - menntunarstig miðað við landið allt

víða slæmir malarvegir í Húnavatnssýslum og eins er landshlutinn sá eini utan áhrifasvæðis höfuðborgarinnar þar sem ekki eru flugsamgöngur. Helsti veikleiki í atvinnulífi Norðurlands vestra er hversu stór hluti starfa í landbúnaði er tengdur sauðfjárrækt en afkoma í þeirri grein er afar slök (Hagfræðistofnun og Byggingastofnun, 2011). Atvinnulíf hefur breyst í Húnaþingi vestra. Þar var mikil rækjuvinnsla og útgerð því tengd, en hefur nánast lagst af. Störfum í hefðbundnum greinum og iðnaði hefur fækkað, en fjölgað í opinberum geira og í þjónustu, t.d. verslun. Margskonar iðnaðarstarfsemi er á Blönduósi sem einnig er þjónustukjarni fyrir svæðið. Skagaströnd er fyrrum útgerðarbær, en þó þar sé enn einhver sjávarútvegur hefur mikilvægi hans minnkað en ýmislegt annað komið í staðinn, t.d. rannsóknarstarfsemi og vísir að ferðaþjónustu, auk þess sem störfum hefur fjölgað tímabundið á vegum Vinnuálastofnunar. Atvinnulíf í Skagafirði byggir mest á landbúnaði og sjávarútvegi og afleiddum störfum tengdum þeim greinum. Vöxtur hefur verið í þjónustugreinum síðustu ár, verslun, veitinga- og ferðaþjónusta er þar fyrirferðamest. Þá eru einnig starfandi nokkur verktakafyrirtæki og iðn- og framleiðslufyrirtæki. Atvinnuleysi mældist hvergi lægra á landinu en á Norðurlandi vestra árið 2011, eða um 2,9%. Mun lægra hlutfall hefur lokið háskólanámi á Norðurlandi vestra en að landsmeðaltali. Ekki munar þó miklu þegar grunnám í háskóla meðal kvenna er skoðað. Á hinn bóginn er mun hærra hlutfall iðnmenntaðra karla en að landsmeðaltali. Þá er hlutfall karla með stúdentspróf nokkuð lægra en á landsvísu. Hlutfall þeirra sem aðeins hafa lokið grunnskólaprófi eða minna er yfir landsmeðaltali.

Vinnusóknarsvæði

Þrjú vinnusóknarsvæði þéttbýlisstaða er á Norðurlandi vestra:

- Hvammstangi (1.187)
- Blönduós (1.891)
- Sauðárkrókur (4.221)

Vinnusóknarsvæði eru þrjú. Það fyrsta nær yfir svæðið umhverfis Hvammstanga, frá Borðeyri og að Vatnsdal. Annað nær yfir nágrenni Blönduóss, Skagaströnd og dalina í Austur-Húnavatnssýslu. Fjögur sveitarfélög eru á þessu svæði, eða Húnavatnshreppur, Blönduósbær, Sveitarfélagið Skagaströnd og Skagabyggð. Tveir þéttbýliskjarnar eru á svæðinu en það eru Blönduós og Skagaströnd. Þriðja telst vinnusóknarsvæðið er Sauðárkrókur en nokkur skörun er á því svæði og Austur-Húnavatnssýslu eftir að vegurinn yfir Þverárfjall var opnaður. Vinnusóknarsvæðið í Skagafirði nær frá Skagaströnd og Blönduósi í vestri, að Hólum og Hofsósi í austri og Skagafjarðardölum í suðri. Tvö sveitarfélög eru á þessu svæði, Sveitarfélagið Skagafjörður og Akrahreppur. Aðal þéttbýliskjarninn er Sauðárkrókur en auk hans eru tveir minni, Hofsós og Varmahlíð (Byggingastofnun, 2011).

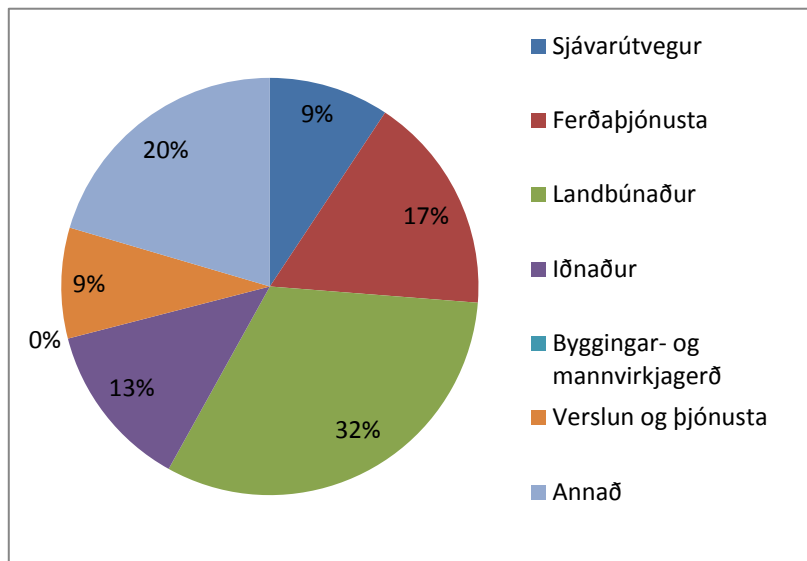
Kennitölur - vinnusóknarsvæði	Hvammstangi	Blönduós	Sauðárkrókur
Lán Byggðastofnunar - staða 30.4.2012	566.415.664	236.389.329	1.675.393.388
sem hlutfall af heildarlánveitingum	3,38%	1,41%	9,99%
Vanskil	44.063.602	4.491.140	24.292.250
sem hlutfall af vanskilum á svæðinu	7,78%	1,90%	1,45%
Íbúafjöldi 1. janúar 2012	1.187	1.891	4.221
Íbúafjöldi - hlutfall íbúa landsins	0,37%	0,59%	1,32%
Starfajöldi hjá viðskiptavinum BST	38,00	23,50	191,00
Meðaltekjur á landinu öllu	4.077.900	4.077.900	4.077.900
Meðaltekjur á ári	3.098.324	3.674.382	3.723.437
Hlutfall af meðaltekjum á landinu	76%	90%	91%
Km frá höfuðborgarsvæði í þéttbýliskjarna	197	244	291

Tafla 3. Vinnusóknarsvæði á Norðurlandi vestra - nokkrar kennitölur

Norðurland vestra hefur um árabíl verið sterkt landbúnaðarhérað eins og áður segir í umfjöllun um hagvöxt svæðisins. Laun á öllum þessum vinnusóknarsvæðum eru undir landsmeðaltali og munurinn mjög mikill á vinnusóknarsvæðinu í kringum Hvammstanga.

Lánveitingar Byggðastofnunar og samfélagsleg áhrif

Útlán Byggðastofnunar til Norðurlands vestra standa nú í 2.469 mkr eða um 14,8% af útlánasafni stofnunarinnar. Vanskil eru 2,9% af útlánum á svæðinu. Á bak við þessi útlán standa 253 stöðugildi á Norðurlandi vestra en það þýðir um 9,8 mkr/stöðugildi. Dreifing útlána eftir atvinnugreinum er nokkuð jöfn á svæðinu en þó sker landbúnaður sig þar nokkuð úr en 32% lána á svæðinu fara til þeirrar atvinnugreinar sem endurspeglast í því að svæðið er mikið landbúnaðarhérað. Vöxtur hefur verið í ferðaþjónustu á svæðinu og sést það í dreifingu lánasafnsins, en um 17% af lánum til svæðisins er til þeirrar atvinnugreinar.

Mynd 1. Norðurland vestra - skipting lánasafns Byggðastofnunar eftir atvinnugreinum m.v. stöðu 30. apríl 2012

Lán stofnunarinnar á svæðinu í kringum Hvammstanga dreifast nokkuð á allar atvinnugreinar en þó er ferðaþjónusta fyrirferðamest. Í Austur-Húnavatnssýslu hefur mest verið lánað til fyrirtækja í ýmiskonar iðnaði, eða um 57%. Lán til landbúnaðar eru hátt í helmingur allra lána í Skagafirði eða 41% Samfélagsleg áhrif af lánveitingum Byggðastofnunar eru þó nokkuð mikil á Norðurlandi vestra. Þó gæti áhrifanna einna mest í Skagafirði en stofnunin tók virkan þátt í að fjármagna þá endurnýjun sem skagfirsk kúabú fóru í gegnum á árunum 2006-2008. Jafnframt hefur loðdýrarækt verið sterk í héraðinu og hefur stofnunin fjármagnað mörg þeirra búa sem nú blómstra í dag.